

Курченко Л.М.,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри німецької мови
факультету міжнародної економіки і менеджменту
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ІГРОВІ МОМЕНТИ У ВИКЛАДАННІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ НА ПРИКЛАДІ ПРЕФІКСАЛЬНОГО СЛОВОТВОРУ ДІЄСЛІВ

***Анотація.** У статті розглянутий психолого-педагогічний, методичний і мовно-мнемонічний потенціал гри у викладанні німецької мови. Пропонуються різні варіанти мовних ігор на матеріалі префіксального способу словотвору дієслів і наведені конкретні лексичні та ідіоматичні групи, рекомендовані для використання в іграх.*

***Ключові слова:** гра, німецька мова, префіксальний словотвір, дієслово, відокремлювані префікси, невідокремлювані префікси, ідіома, сталий вираз, лексика, словник, семантика, соціальна сіть.*

***Аннотация.** В статье рассматриваются психолого-педагогический, методический и языково-мнемонический потенциал игры в процессе преподавания немецкого языка. Предлагаются различные варианты языковых игр на материале префиксального способа словообразования глаголов и указываются конкретные лексические и идиоматические группы, рекомендуемые для использования в играх.*

***Ключевые слова:** игра, префиксальное словообразование, глагол, отделяемые приставки, неотделяемые приставки, идиома, стойкое выражение, лексика, словарь, семантика, социальная сеть.*

***Abstract.** The article deals with the psychological, pedagogical, methodical and mnemo-linguistic potential of the game as a language teaching technique. The author considers various game variants based on prefix verb formation and suggests certain lexical and idiomatic groups appropriate for such games.*

***Key words:** game, German language, prefix formation, verb, detachable prefix, non-detachable prefix, idiom, set expression, words, vocabulary, semantics, social network.*

Існує стереотип, що німецька мова складна і важка для засвоєння. Зламати цей стереотип і привити студентам ширшу зацікавленість до вивчення німецької мови, паралельно закріплюючи їхні лексичні, граматичні та комунікативні знання і навички можливо, застосовуючи у викладанні ігрові моменти. Окрім прямої методичної функції, ігри виконують низку важливих психологічних функцій, а саме:

1) відіграють роль психологічної розрядки шляхом зміни виду діяльності;

2) зміцнюють психоемоційний контакт як всередині групи студентів, так і між студентами і викладачем;

3) сприяють подоланню студентами мовного бар'єра.

Застосування ігрових моментів являє собою актуальний елемент сучасної методики викладання німецької мови як іноземної, висвітлений, зокрема, у методичних розробках Г. Ліхтштайнера [3], У. Тельмана [5], К. Вартенберг [6] та ін.

Ігри мають як індивідуальний, так і командний характер. Зокрема, у викладанні як на початковому, так і на подальших етапах вивчення мови, добре зарекомендувало себе командне змагання, переможницею у якому виходить та команда, яка за встановлений проміжок часу (орієнтовно 5 хвилин) за допомогою різноманітних префіксів утворить найбільшу кількість дієслів від заданого кореня. Оскільки префіксальний спосіб словотвору в німецькій мові є надзвичайно продуктивним, відповідно великою є потенціальна кількість похідних дієслів. Залежно від методичних цілей викладача, увагу студентів можна зосереджувати на семантиці префіксів або на їхніх фонетичних і граматичних ознаках (наголошений / відокремлюваний або ненаголошений / невідокремлюваний). Можна ускладнювати завдання, вимагаючи назвати основні форми новоутворених дієслів і відповідні допоміжні дієслова в перфекті *haben* або *sein*. За кожне правильно утворене дієслово команда отримує один бал, а за неправильний переклад або неправильно названу граматичну форму команда штрафується на один бал. Як правило, встановлюється заборона на використання словників (хоча якщо учасники і знайдуть спосіб порушити цю заборону, це тільки сприятиме розширенню їхніх лексико-семантичних знань). Отже, у перебігу гри студенти за короткий проміжок часу не тільки закріплюють, систематизують і розширюють свій словниковий запас і усвідомлюють семантичне навантаження префікса, але й на практиці засвоюють таку важливу граматичну особливість німецької мови, як наявність відокремлюваних префіксів і відмінність відокремлюваних префіксів від невідокремлюваних. Найбільш придатними для гри зарекомендували себе такі дієслова.

Kommen:

abhandenkommen, abkommen, ankommen, aufkommen, auskommen, bekommen, davonkommen, dazukommen, dazwischenkommen, durchkommen, einkommen, emporkommen, entgegenkommen,

entkommen, entlangkommen, fortkommen, heimkommen, herabkommen, herankommen, heraufkommen, herkommen, hinauskommen, hinkommen, hinunterkommen, hinwegkommen, hinzukommen, klarkommen, mitkommen, niederkommen, rauskommen, reinkommen, übereinkommen, überkommen, umkommen, unterkommen, verkommen, vorankommen, vorbeikommen, vorkommen, wegkommen, weiterkommen, wiederkommen, willkommen heißen, zukommen, zurechtkommen, zurückkommen, zusammenkommen.

Gehen:

abgehen, angehen, aufgehen, ausgehen, auseinandergehen, bankrottgehen, begehen, danebengehen, darangehen, draufgehen, durchgehen, durcheinandergehen, eingehen, emporgehen, entgehen, entgegengehen, entlanggehen, entzweigen, (sich) ergehen, fehlgehen, fortgehen, fremdgehen, heimgehen, herangehen, herausgehen, hergehen, herumgehen, heruntergehen, herübergehen, hervorgehen, hinabgehen, hinausgehen, hinausgehen, hineingehen, hinübergehen, hinweggehen, hinuntergehen, hochgehen, irregehen, kaputtgehen, klargehen, losgehen, mitgehen, nachgehen, nahegehen, niedergehen, pleite gehen, schief gehen, spazieren gehen, übergehen, umgehen, untergehen, vergehen, verloren gehen, vonstattengehen, vorgehen, vorangehen, vorausgehen, vorbeigehen, vorübergehen, weggehen, weitergehen, zergehen, zugehen, zurückgehen, zusammengehen.

Високою префіксальною продуктивністю, а отже, придатністю для гри відзначаються, наприклад, такі дієслова як *nehmen, geben, schlagen, laufen, stehen, stellen, treiben, ziehen, weisen, sagen, bringento*що. Досвід показує, що навіть студенти початкового рівня здатні за короткий проміжок часу безпомилково дібрати близько 15 однокоренових дієслів, а студенти підвищеного рівня — до 25. Для попередньої підготовки таких списків однокоренових дієслів рекомендуємо скористатися «Словником споріднених слів» Г. Аугста [1].

Розширювати лексико-семантичні горизонти можна таким чином:

— після того, як студенти вичерпають наявний словниковий запас, викладач пропонує перекласти, спираючись на попередні знання семантики префіксів, нові для студентів однокореневі дієслова або словосполучення, наприклад, *über etwas hinausgehen* (übertreffen), *fremdgehen* (Liebespartnerinbetrügen), *pleitegehen* (bankrottgehen), *vorsichgehen* (auf eine bestimmte Weise stattfinden) тощо;

— викладач пропонує студентам пояснити ідіоми [4], що містять досліджуване дієслово, або, як варіант, пропонує як домаш-

не завдання підготувати такі ідіоми для команди суперників. Приклади: über die Bühne gehen (verwirklicht werden), an die Decke /auf die Palme gehen (zornig werden), jm. durch Mark und Bein gehen (unerträglich sein), wie auf Eiern gehen (vorsichtige Schritte machen), auf Schnäppchenjagd gehen (nach günstigen Kaufangelegenheiten suchen), auf Bauernfang gehen (Leichtgläubige betrügen), jm. auf den Keks gehen (auf die Nerven gehen), krumme Wege gehen (ungerecht handeln) тощо;

— шляхом протиставлення навчити розрізняти близькі за формою, але різні за змістом дієслова, наприклад:

o umkommen — ums Leben kommen;

o umgehen — 1) sich von einem zu m anderen verbreiten (die Krankheit, das Gerüchtgeheimnis; 2) mit jm. / etw. umgehen — auf eine bestimmte Weise behandeln (sie versteht es, mit den Menschen umzugehen);

o umgehen Akk — an einem Objekt in einer Kurve vorbeigehen — er hat den Baum umgangen; es lässt sich nicht umgehen — das kann man nicht vermeiden.

Граматичні аспекти знань можна поглиблювати шляхом угруповання слів з відокремлюваними і невідокремлюваними префіксами або шляхом добору різноманітних дієслів до одного й того самого префікса.

Гра з префіксами стала такою популярною, що в неї грають навіть у соцмережах. Так, медіаресурс «Deutsche Welle» [2] пропонує своїм послідовникам у соціальній мережі Facebook, рубрика «Wir sammeln», колективно збирати такі лексичні масиви. Гра набула міжнародного характеру, і студентам можна запропонувати приєднатися до неї, таким чином через гру залучивши їх до самостійного спілкування з німецькомовною інтернет-спільнотою.

Отже, гра є не тільки незамінним за своєю ефективністю і багатофункціональністю елементом сучасної методики викладання німецької мови у вищій школі, але й можливим засобом інтеграції студентів до світової німецькомовної спільноти.

Література

1. Augst G. Wortfamilienwörterbuch der deutschen Gegenwartssprache. – Berlin : Walter de Gruyter, 2009. — 1728 S.
2. Deutsche Welle: Facebook-Seite [Електронне джерело]. — 2015. — Режим доступу: <https://www.facebook.com/dw.learngerman/posts/10152248843107394>

3. Lichtsteiner H. Spielen im Sprachunterricht: Ideen, Anregungen, Materialien. — Luzern: PZM, 2001 — 16 S.

4. Redensarten-Index: Wörterbuch für Redensarten, Redewendungen, idiomatische Ausdrücke, feste Wortverbindungen [Електронне джерело]. — Gießen: Peter Uden Internetdienstleistungen, 2015. — Режим доступу: <http://www.redensarten-index.de>

5. Tellmann U. Spiele für den Wirtschaftsdeutschunterricht [Електронне джерело]. — Düsseldorf, 2015. — Режим доступу: <http://www.wirtschaftsdeutsch.de/lehrmaterialien/ueberblick-spi1.php>

6. Wartenberg K. Grammatikspiel «Vier gewinnt». — [Електронне джерело]. — Düsseldorf: ПК, 2015. — <http://www.wirtschaftsdeutsch.de/lehrmaterialien>

УДК378.0913:811.161.2:378.4:61

Литвиненко Н.П.,
доктор філологічних наук,
професор кафедри україністики
Національного медичного університету
ім. О.О. Богомольця (м.Київ)

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ У ПАРАДИГМІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Анотація. У статті досліджуються типи сучасного українського медичного дискурсу, комунікативні стратегії і тактики, що сприяють реалізації фахової компетенції лікаря-мовця.

Ключові слова: дискретний медичний дискурс, недискретний медичний дискурс, комунікативні та структурно-семантичні особливості сучасного українського медичного дискурсу.

Аннотация. В статье характеризуются дискретный и недискретный типы современного украинского медицинского дискурса, предлагаются коммуникативные стратегии и тактики осуществления современного украинского медицинского дискурса.

Ключевые слова: украинский медицинский дискурс, профессиональное общение врачей, диалог «врач–пациент».

Abstract. The article describes the types of modern Ukrainian medical discourse, gives characteristics of each type and suggests communicative strategies and tactics of modern Ukrainian medical discourse.